

Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE
ELEANOR SHARPSTON,
predstavljeni 30. maja 2013¹

Zadeva C-50/12 P

**Kendrion NV
proti**

Evropski komisiji

„Pritožba — Konkurenca — Sektor industrijskih plastičnih vreč — Globe — Kršitev temeljne pravice do poštenega sojenja v razumnem roku, ki jo je storilo Splošno sodišče“

Uvodna pojasnila

1. Splošno sodišče je 16. novembra 2011 izreklo tri ločene sodbe,² s katerimi je zavrnilo ločene predloge za razglasitev ničnosti odločbe Komisije v zadevi COMP/38354 – Industrijske vreče.³ Z navedeno odločbo je Komisija ugotovila resno in dolgotrajno kršitev takratnega člena 81 PES (postal člen 101 PDEU) ter več hčerinskim družbam in njihovim matičnim družbam naložila visoke globe. To je ena od pritožb, ki so bile vložene zoper tiste sodbe Splošnega sodišča.⁴

2. V okviru teh pritožb se porajajo nova vprašanja konkurenčnega prava, v njih pa so navedeni tudi očitki, da je Splošno sodišče v zvezi s tožbami, ki so bile pri njem vložene, prekoračilo razumen rok odločanja. Sodišče si mora zato jasno prizadevati za hitro obravnavo pritožb. Da bi izpolnila to zahtevo, hkrati pa upoštevala potrebo po zadostnem času za prevod, sem vprašanja, ki jih obravnavam, razdelila med troje sklepne predloge, kot je navedeno spodaj.

3. Ključne zakonske določbe ter opis omejevalnega sporazuma, postopka pred sprejetjem odločbe Komisije in naložitve glob so navedeni v točkah od 6 do 34 mojih sklepnih predlogov v zadevi Gascogne Sack Deutschland.⁵ Ker so navedbe o okoliščinah, v katerih so matične družbe odgovorne ali niso odgovorne za ravnanje hčerinskih družb v njihovi popolni lasti, v vsaki pritožbi malo drugačne, je to vprašanje obravnavano v vseh trojih sklepnih predlogih. Moja analiza vprašanj, ki izhajajo iz trditve, da Splošno sodišče ni razsodilo v razumnem roku (zlasti merila za ugotovitev, ali je

1 — Jezik izvornika: angleščina.

2 — Sodbe Splošnega sodišča z dne 16. novembra 2011 v zadevi Kendrion proti Komisiji (T-54/06), z dne 16. novembra 2011 v zadevi Groupe Gascogne proti Komisiji (T-72/06) in z dne 16. novembra 2011 v zadevi Sachsa Verpackung proti Komisiji (T-79/06). V slovenskem jeziku je objavljen povzetek treh izpodbijanih sodb. Celotno besedilo vseh treh sodb je na voljo v francoskem jeziku. V zadevi Kendrion je na voljo tudi celotno besedilo v nizozemščini.

3 — Odločba Komisije C(2005) 4634 final z dne 30. novembra 2005 v zvezi s postopkom na podlagi člena 81 Pogodbe ES (zadeva COMP/38354 – Industrijske vreče (v nadaljevanju: Odločba)). Povzetek je objavljen v UL 2007, L 282, str. 41.

4 — Zadeva Gascogne Sack Deutschland proti Komisiji (C-40/12 P), zadeva Kendrion proti Komisiji (C-50/12 P, obravnavana zadeva) in zadeva Groupe Gascogne proti Komisiji (C-58/12 P). Za celoten prikaz tožb, s katerimi se Odločba izpodbija pred Splošnim sodiščem, in poznejših pritožb pred tem Sodiščem glej točko 102 mojih sklepnih predlogov v zadevi Groupe Gascogne.

5 — Zadeva C-40/12 P.

prišlo do čezmernega odlašanja, in če je tako, kako je to mogoče popraviti), je v mojih sklepnih predlogih v zadevi Groupe Gascogne, točke od 70 do 150.⁶ Preučitev natančnejših trditev, ki jih je podala vsaka od pritožnic (na primer) v zvezi s primernostjo razlogovanja v sodbah Splošnega sodišča, je seveda v sklepnih predlogih, v katerih je obravnavana vsaka od teh pritožb.⁷

Uvod

4. Družba Kendrion NV (v nadaljevanju: Kendrion) in njena nekdanja hčerinska družba Fardem Packaging BV (v nadaljevanju: Fardem) sta dve od 25 podjetij, na katera je naslovljena Odločba. Družba Kendrion (takrat imenovana Schuttersveld) je 8. junija 1995 kupila družbo Fardem in pridobila 100 % njenega osnovnega kapitala. Družba Fardem je leta 2003, ko so jo odkupili njeni delavci, zapustila skupino Kendrion.

5. Družba Fardem je priznala sodelovanje v kartelu. Družba Kendrion je zanikala odločilno vplivanje na ravnanje družbe Fardem ali nadzor nad njim. Komisija trditev družbe Kendrion ni sprejela. Komisija je odločila, da je družba Kendrion med 8. junijem 1995 in 26. junijem 2002 solidarno odgovorna za ravnanje svoje hčerinske družbe.

6. V obravnavani pritožbi se postavlja vprašanje pojma podjetja za namene pravil o konkurenci, zlasti pa načelo odgovornosti matičnih družb za kršitve hčerinskih družb, ki so v njihovi popolni lasti.⁸ Identiteta podjetja pomembno vpliva na določitev višine kakršnih koli naloženih glob, zlasti v povezavi z uporabo zgornje meje 10 % prometa (v nadaljevanju: 10-odstotna zgornja meja), določene v členu 23(2) Uredbe št. 1/2003.⁹ Uporaba navedene določbe povzroča hude težave, kadar podjetje, ki je izvajalo kršitev, ob izračunu zgornje meje globe ne obstaja v enaki obliki.

7. Postavlja se tudi vprašanje, ali je pri sojenju v postopku pred Splošnim sodiščem prišlo do nepotrebnega odlašanja.

Odločba

Uvod

8. Podjetje, odgovorno za kršitev člena 101 PDEU, je treba določiti z ugotavljanjem istovetnosti ene ali več pravnih oseb, ki predstavljajo zadevno podjetje. V skladu z ustaljeno sodno prakso se lahko ravnanje hčerinske družbe pripiše njeni matični družbi, zlasti kadar hčerinska družba svoje trgovinske politike ne določa samostojno. V takih okoliščinah matična in hčerinska družba za namene člena 101 PDEU tvorita eno samo podjetje. Komisija lahko odločbo, s katero nalaga plačilo globe, naslovi na matično družbo, ne da bi ji bilo treba dokazati njeno osebno vpletenost v kršitev. Če ima matična družba v lasti 100 % osnovnega kapitala, veljata domneva, da lahko matična družba odločilno vpliva na hčerinsko družbo, in izpodbojna domneva, da ta vpliv tudi dejansko izvaja (v nadaljevanju: domneva odločilnega vplivanja).

6 — Navedena v opombi 4.

7 — Sklepni predlogi so v vseh treh zadevah predstavljeni 30. maja 2013.

8 — Glej točke od 40 do 44 spodaj.

9 — Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 205), ki je razveljavila Uredbo št. 17, Prvo Uredbo o izvajanju členov 85 in 86 Pogodbe (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 3). Uredba št. 17 je bila razveljavljena s členom 43(1) Uredbe št. 1/2003. Komisija je v odločbi kot pravno podlago za naložene globe navedla obe uredbi. Upoštevni določbi Uredbe št. 17 sta člen 15(2) in člen 17. V uredbi št. 1/2003 jima ustrezata člen 23(2) in (3) ter člen 31. V teh sklepnih predlogih se sklicujem na določbe Uredbe št. 1/2003, ki naj se razumejo tako, da zajemajo člena 15(2) in 17 Uredbe št. 17, saj slednja glede obsega, v katerem sta upoštevna v zvezi z vprašanji iz te pritožbe, nista bila bistveno spremenjena.

Ugotavljanje podjetja

9. Komisija je v točkah od 577 do 583 obrazložitve Odločbe razložila načela, ki jih je uporabljala za ugotavljanje naslovnikov Odločbe. Potem ko je navedla domnevi, ki sem ju opisala zgoraj, je Komisija v točki 582 obrazložitve pojasnila, da podjetje, ki krši člen 101 PDEU in naknadno proda hčerinsko družbo, ki je bila dejansko vpletena v protikonkurenčna ravnanja, samo pa se z zadevnega trga umakne, ostane odgovorno za zadevno kršitev.¹⁰

10. V točki 584 obrazložitve je navedeno, da je Komisija ta pristop uporabila posamično za vsako zadevno podjetje v kartelu. Tako je razlikovala med matičnimi družbami, ki so nedvomno sodelovale v kršitvi, in tistimi, na katere je bila Odločba naslovljena zaradi domnevne solidarne odgovornosti za protikonkurenčno ravnanje njihovih hčerinskih družb.

Globe

11. Z Odločbo je bila začetna vsota globe, naložene družbi Fardem, določena na 20 milijonov EUR.¹¹ Komisija je nato uporabila 200-odstotno povišanje tega zneska, ki odseva dolgotrajnost obdobja, in sicer 20 let in pet mesecev (od 6. januarja 1982 do 26. junija 2002), v katerem je družba Fardem sodelovala v kartelu, in tako dobila znesek 40 milijonov EUR. Ko se je ta znesek prištel začetnim 20 milijonom EUR, je vsota znašala 60 milijonov EUR.¹²

12. V točki 782 obrazložitve je nato navedeno:

„Pri več družbah, ki so odgovorne kot matične družbe, je treba upoštevati krajše trajanje njihove odgovornosti [...]:

— Kendrion NV (v zvezi s Fardem Packaging): od 8. junija 1995 do 26. junija 2002, kar pomeni obdobje sedmih let;

[...]“

13. V Odločbi začetna vsota globe, naložene družbi Kendrion, ni izrecno navedena. Vendar je iz Odločbe razvidno, da gre za 20 milijonov EUR (začetna vsota globe, ki je bila naložena družbi Fardem) in da je bila ta začetna vsota družbi Kendrion naložena na podlagi njene solidarne odgovornosti za globo, naloženo družbi Fardem.¹³ Komisija je nato uporabila 70-odstotno povišanje zneska 20 milijonov EUR, ki odseva obdobje 7 let, v katerem je bila družba Kendrion lastnica družbe Fardem,¹⁴ in tako dobila znesek 14 milijonov EUR. Po prištetju začetnih 20 milijonov EUR znaša vsota 34 milijonov EUR, kar je višina globe, ki je bila naložena družbi Kendrion.¹⁵

14. Nato je v naslednjih točkah obrazložitve pojasnjeno, kako je bila uporabljena 10-odstotna zgornja meja, določena s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003:¹⁶

10 — Glej točke od 74 do 81 spodaj.

11 — Točka 777 obrazložitve Odločbe.

12 — Točki 779 in 781 obrazložitve Odločbe.

13 — Točka 781 obrazložitve Odločbe.

14 — Točka 783 obrazložitve Odločbe.

15 — Točka 784 obrazložitve Odločbe.

16 — Sodba z dne 17. junija 2010 v zadevi Lafarge proti Komisiji (C-413/08 P, ZOdl., str. I-5361, točka 102). V Smernicah Komisije z leta 1998 o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) uredbe št. 17 in člena 65(5) pogodbe ESPJ (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 171) je omenjen tudi svetovni promet, ko se sklicujejo zgornjo mejo 10 odstotkov iz člena 23(2) Uredbe št. 1/2003.

„814 Glede 10-odstotne zgornje meje, če ‚več naslovnikov sestavlja ‚podjetje‘, ki je gospodarski subjekt, odgovoren za kaznovano kršitev, se, [spet] na dan sprejetja odločbe, [...] zgornja meja [lahko] izračuna na podlagi celotnega prometa tega podjetja, kar pomeni vseh njegovih sestavnih delov skupaj. V nasprotju s tem, če je ta gospodarska enota razpadla, ima vsak naslovník odločbe pravico, da se ta zgornja meja določi posamično zanj.‘

[...]

820 Družba Fardem Packaging BV je leta 2003 zapustila skupino Kendrion, ki je bila gospodarski subjekt, odgovoren za kršitev. Zato je treba mejo globe, ki se jo naloži družbi Fardem Packaging BV, izračunati na podlagi svetovnega prometa družbe Fardem Packaging BV. Svetovni promet družbe Fardem Packaging BV je v letu 2004, ki je zadnje polno leto pred izdajo te odločbe, znašal 22 036 136 EUR. Zato globa, naložena družbi Fardem Packaging BV, ne sme presegati 2,20 milijona EUR.“

Ker je svetovni promet družbe Kendrion presegel znesek, zaradi katerega bi morala biti globa omejena, njegova globa ni bila znižana in je zato ostala 34 milijonov EUR.

15. V točki 879 obrazložitve Odločbe je navedeno:

„Iz navedenega sledi, da morajo biti v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 23(2) Uredbe (ES) št. 1/2003 naložene naslednje globe:

[...]

Kendrion NV: 34 milijonov EUR. Od tega zneska je družba Fardem Packaging B.V. solidarno odgovorna za vsoto 2,20 milijona EUR;

[...]“

16. S členom 2(d) Odločbe so naložene naslednje globe: „Kendrion NV: 34 milijonov EUR. Od tega zneska je Fardem Packaging B.V. solidarno odgovorna za vsoto 2,20 milijona EUR“.

Povzetek izpodbijane sodbe

17. Na prvi stopnji¹⁷ je družba Kendrion Splošnemu sodišču predlagala, naj:

- odločbo, naslovljeno nanjo, v celoti ali delno razglasi za nično;
- globo, ki ji je naložena, razglasi za nično ali jo zniža;
- Komisiji naloži plačilo stroškov postopka.

18. Družba Kendrion je na obravnavi pred Splošnim sodiščem trdila, da postopek traja predolgo. Splošno sodišče je to trditev zavrnilo kot brezpredmetno. Menilo je, da njegova pristojnost zajema le Odločbo, to pa je treba obravnavati ob upoštevanju dejstev in okoliščin, ki so bili Komisiji na voljo na dan njene izdaje. Odločilo je, da trajanje postopka pred Splošnim sodiščem ne vpliva na zakonitost Odločbe.

17 — V opombi 2 navedena sodba Kendrion, T-54/06 (v nadaljevanju: izpodbijana sodba).

19. Družba Kendrion je kot prvi tožbeni razlog pred Splošnim sodiščem uveljavljala neskladnost med izrekom in obrazložitvijo Odločbe, kar naj bi pomenilo kršitev členov 101 in 296 PDEU¹⁸ ter člena 23(2) Uredbe št. 1/2003. Kot drugi tožbeni razlog je navedla, da je Komisija napačno ugotovila, da sta družbi Kendrion in Fardem en gospodarski subjekt. S tretjim tožbenim razlogom je trdila, da je Komisija v Odločbi s tem, da je Družbo Kendrion spoznala za odgovorno za kršitev, ki jo je storila družba Fardem, hčerinska družba v njeni popolni lasti, kršila nekatera splošna pravna načela, kot sta načelo enakega obravnavanja in obveznost ustrezne obrazložitve.

20. Tožbeni razlogi od četrtega do osmega so se nanašali na globo. S četrtem tožbenim razlogom je družba Kendrion uveljavljala, da globa, ki ji je bila naložena z Odločbo, ne bi smela biti višja od globe, naložene družbi Fardem. Kot peti tožbeni razlog je družba Kendrion navedla, da je bila obravnavana drugače od drugih matičnih družb, ki so bile solidarno odgovorne za kršitve, ki so jih storile njihove hčerinske družbe, in da je Komisija tako kršila načelo enakega obravnavanja.

21. S šestim tožbenim razlogom je družba Kendrion trdila dvoje. Prvič, globa 60 milijonov EUR, naložena družbi Fardem, naj ne bi bila skladna s splošnimi pravnimi načeli: med drugim naj bi bila nesorazmerna, saj je bil letni promet družbe Fardem 20 milijonov EUR, Odločba pa naj ne bi bila ustrezno obrazložena. Drugič, če bi se zaradi izida postopka v zadevi T-51/06¹⁹ (v kateri je družba Fardem izpodbijala Odločbo) znižala globa, naložena tej družbi, bi se morala zato znižati tudi začetna vsota globe družbi Kendrion.

22. V okviru sedmega tožbenega razloga je družba Kendrion navedla številne trditve o tem, da matični družbi, ki sama ni bila vpletena v kršitev, še nikoli ni bila naložena takšna globa. Kot osmi tožbeni razlog je družba Kendrion navedla, da naj bi Komisija kršila lastne smernice o globah²⁰ iz leta 1998.

23. Splošno sodišče je tožbo družbe Kendrion v celoti zavrnilo.

Pritožbeni razlogi

24. Družba Kendrion uveljavlja štiri pritožbene razloge, ki jih je mogoče povzeti, kot sem jih spodaj.

25. S prvim pritožbenim razlogom družba Kendrion trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko je ugotovilo, da je Komisija ustrezno obrazložila svojo odločitev, da se družbi Kendrion naloži višja globa kot njeni nekdanji hčerinski družbi Fardem.

26. Z drugim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita, da je pri presoji vprašanja, ali bi morala družba Kendrion solidarno odgovarjati za plačilo globe, naložene družbi Fardem, (i) napačno uporabilo pravo, ker ni preučilo poglobitvenih dokaznih elementov, (ii) kršilo postopek, zlasti v zvezi z razdelitvijo dokaznega bremena, in (iii) očitno napačno razlagalo dejstva ter nepravilno presodilo dokaze. Poleg tega naj bi pomanjkljivo obrazložilo svoje preudarke in naj ne bi pravno zadostno preučilo trditve družbe Kendrion.

27. Tretji pritožbeni razlog družbe Kendrion je sestavljen iz treh delov. Prvič, družba Kendrion trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko je odločilo, da mora, čeprav sama ni bila vpletena v kršitev, plačati višjo globo, kot je naložena njeni nekdanji hčerinski družbi. Drugič, Splošno sodišče naj bi s tako ugotovitvijo kršilo načelo enakega obravnavanja, saj mora družba Kendrion med matičnimi družbami, na katere je naslovljena Odločba, edina plačati višjo globo od tiste, ki je naložena

18 — Prejšnji člen 253 ES.

19 — Sodba z dne 16. novembra 2011 v zadevi Fardem Packaging proti Komisiji (T-51/06).

20 — Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 65(5) Pogodbe ESPJ (UL 1998, C 9, str. 3, (v nadaljevanju: Smernice Komisije iz leta 1998)). Glej točko 21 mojih sklepnih predlogov v zadevi Gascogne Sack Deutschland, navedeni v opombi 4.

hčerinski družbi. Tretjič, razlogovanje Splošnega sodišča naj bi bilo v delu, ki se nanaša na ugotovitev solidarne odgovornosti družbe Kendrion za plačilo globe, naložene družbi Fardem, protislovno in pomanjkljivo. Navedena globa naj bi znašala 2,2 milijona EUR. Vendar je Komisija družbi Kendrion naložila globo 34 milijonov EUR.

28. Družba Kendrion s četrtim pritožbenim razlogom zatrjuje, da je Splošno sodišče njeno trditev, da je postopek pred Splošnim sodiščem trajal predolgo, napačno zavrnilo kot brezpredmetno. Družbi Kendrion se zdi, da je Splošno sodišče tako menilo, da ni pristojno za ugotavljanje nepravilnosti v postopku, ki poteka pred njim. Poleg tega naj bi bilo Splošno sodišče, tudi če bi bilo res, da ni pristojno za zmanjšanje globe, kadar predolgo odlaša z izdajo sodbe v postopkih pred njim, vsekakor dolžno odločati o tej bistveni točki, ki je pomembna za pravno varnost, in iz tega izpeljati ustrezne ugotovitve.

29. Z drugim pritožbenim razlogom družba Kendrion Splošnemu sodišču v bistvu očita, da je napačno uporabilo pravo, ko je presodilo, da družba Kendrion skupaj z družbo Fardem tvori podjetje v smislu člena 101 PDEU. Če se pritožbi družbe Kendrion ugodi na podlagi tega razloga, potem mora uspeti tudi s trditvami iz prvega in tretjega pritožbenega razloga (v zvezi z naloženo globo). Zato bom najprej proučila drugi pritožbeni razlog družbe Kendrion.

Drugi pritožbeni razlog: identiteta podjetja v smislu člena 101 PDEU

Povzetek trditev

Pritožba družbe Kendrion

30. Družba Kendrion svojo splošno trditev, da skupaj z družbo Fardem ni tvorila podjetja, utemeljuje s petimi poglavitnimi navedbami.

31. Prvič, Splošno sodišče naj bi pri ugotovitvi, da družba Kendrion solidarno odgovarja za plačilo globe, naložene družbi Fardem, storilo postopkovne napake in napačno uporabilo pravo, saj naj ne bi obravnavalo vseh dokazov. Zlasti naj bi očitno napačno razlagalo dejstva, v obsegu, v katerem je dokaze proučilo, pa naj bi jih nepravilno presodilo. Poleg tega naj bi Splošno sodišče pomanjkljivo obrazložilo svoje preudarke in naj ne bi pravno zadostno preučilo trditev družbe Kendrion.

32. Drugič, Splošno sodišče naj bi v točki 53 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, ko je navedlo, da družba Kendrion nosi dokazno breme za izpodbijanje dodatnih dejavnikov, ki kažejo na to, da je odločilno vplivala na trgovinsko politiko družbe Fardem. Pravzaprav naj bi morala to, da (i) dodatni dejavniki dejansko obstajajo in (ii) kažejo, da je družba Kendrion izvajala odločilen vpliv, dokazati Komisija.

33. Tretjič, Splošno sodišče naj bi napačno navedlo, da družbi Kendrion ni uspelo izpodbiti nobenega od štirih dodatnih dejavnikov, na podlagi katerih je Komisija dokazovala, da je družba Kendrion dejansko odločilno vplivala na trgovinsko politiko družbe Fardem.

34. Četrtrič, obravnavana zadeva naj bi bila edinstvena, ker mora matična družba, ki ni bila vpletena v protikonkurenčne dejavnosti, plačati globo, ki je višja od naložene hčerinski družbi, ki je storila kršitev. V takih okoliščinah naj bi bilo treba obrazložitev Odločbe še posebej strogo pregledati. Splošno sodišče naj pri obravnavi Odločbe takih strogih meril ne bi uporabilo. Tako naj bi napačno uporabilo pravo in naj vsekakor ne bi ustrezno obrazložilo svoje sodbe.

35. Petič, podredno, če Sodišče meni, da dodatni dejavniki, na katere se sklicuje Komisija, zadostujejo, naj bi se postavilo vprašanje, ali je Splošno sodišče pravilno presodilo nasprotno dokaze, ki so mu bili predloženi. Splošno sodišče naj bi prezrlo navedene dokaze in naj ne bi ustrezno proučilo dokaznih elementov, ki jih je družba Kendrion predložila na prvi stopnji. Ob upoštevanju navedenih dokazov naj Splošno sodišče ne bi moglo utemeljeno presoditi, da je Komisija dokazala, da družbi Kendrion in Fardem tvorita gospodarski subjekt. Vsekakor naj bi Splošno sodišče družbi Kendrion napačno pripisalo odgovornost za kršitev, ki jo je storila družba Fardem.

Odgovor Komisije

36. Komisija meni, da drugi pritožbeni razlog delno ni dopusten in delno ni utemeljen.

37. Ko je odgovornost za kršitve, ki jih je storila družba Fardem, pripisala družbi Kendrion, naj bi se opirala zgolj na dejstvo, da je bila družba Fardem v upoštevnem obdobju hčerinska družba družbe Kendrion v njeni popolni lasti, in na domnevo odločilnega vplivanja. Čeprav so v Odločbi navedeni štiri dodatni dejavniki, naj ti ne bi bili obravnavani kot odločilni.

38. Trditve družbe Kendrion glede dokaznega bremena naj bi bile brezpredmetne. Samo Splošno sodišče naj bi bilo pristojno za presojanje dokazov. Zato naj trditev družbe Kendrion, da je Splošno sodišče napačno presodilo navedene štiri dodatne dejavnike, ne bi bila dopustna.

Presoja

39. Ta pritožbeni razlog se nanaša na pojem podjetja v konkurenčnem pravu in na dokazne elemente, potrebne za ugotovitev navedenega subjekta, kadar je matična družba edina lastnica hčerinske družbe.

40. Na podlagi člena 101 PDEU so prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj ali posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na notranjem trgu. Izraz „podjetje“ v Pogodbi ni opredeljen, vendar je ključen za ugotavljanje, ali se uporabljajo konkurenčna pravila EU, in za izbiro načina določanja odgovornosti za kršitev. Na zadnje se nanaša vprašanje, postavljeno v obravnavani zadevi. Torej, kaj je podjetje, ki je odgovorno za kršitev, in kako se določi morebitna predpisana globa?

41. Sodišče je že večkrat obravnavalo pojem odgovornega podjetja. Sodna praksa se je razvila, odkar je družba Kendrion v obravnavani zadevi pri Splošnem sodišču vložila ničnostno tožbo.²¹ Razlaga Sodišča glede pojma „podjetje“ je sporna.²² Vseeno pa v skladu z ustaljeno sodno prakso pojem podjetja zajema vse subjekte, ki opravljajo gospodarske dejavnosti, ne glede na pravni položaj in način financiranja. Ta pojem je treba razumeti tako, da označuje gospodarsko enoto, čeprav je ta s pravnega vidika sestavljena iz več fizičnih ali pravnih oseb. Če taka gospodarska enota krši konkurenčna pravila, mora v skladu z načelom osebne odgovornosti odgovarjati za navedeno kršitev. Konkretno se lahko ravnanje hčerinske družbe pripiše matični družbi, kadar ta hčerinska družba, čeprav je ločena pravna oseba, ne odloča samostojno o svojem ravnanju na trgu, ampak se v bistvu ravna po navodilih matične družbe,

21 — 22. februar 2006.

22 — Glej Wouter P. J. Wils: „Antitrust compliance programmes and optimal antitrust enforcement“, *Journal of Anti-Trust Enforcement*, 2013, str. 12. Primerjaj s Stefan Thomas: „Guilty of a fault that one has not committed“, *Journal of European Competition Law and Practice*, 2012, str. 11.

pri čemer se upoštevajo zlasti poslovne, organizacijske in pravne povezave med tema pravnima subjektoma. Komisija lahko v takem primeru, ker matična in hčerinska družba sestavljata eno gospodarsko enoto in zato tvorita enotno podjetje v smislu člena 101 PDEU, izda odločbo o naložitvi globe matični družbi, ne da bi bila pri tem dolžna dokazati njeno osebno vpletenost v kršitev.²³

42. Kadar je matična družba edina lastnica hčerinske družbe, ki krši konkurenčna pravila, Sodišče šteje, da načeloma lahko odločujoče vpliva na ravnanje hčerinske družbe, pri tem pa velja izpodbojna domneva, da matična družba tak vpliv tudi dejansko izvaja. Da bi bilo v teh okoliščinah mogoče domnevati, da matična družba dejansko odločilno vpliva na poslovno politiko hčerinske družbe, zadostuje, da Komisija dokaže, da je celoten osnovni kapital te hčerinske družbe v lasti matične. Komisija bo tako matično družbo lahko obravnavala kot solidarno odgovorno za plačilo globe, naložene hčerinski družbi, razen če matična družba ne predloži zadostnih dokazov, da je hčerinska družba na trgu dejansko ravnala samostojno. Poudariti je treba, da se ta domneva šteje za izpodbojno²⁴ in da dokazno breme za izpodbijanje nosi matična družba.

43. Komisiji se ni treba opirati izključno na domnevo odločilnega vplivanja. Da dokaže, da je matična družba dejansko odločilno vplivala na trgovinsko politiko hčerinske družbe, ki je v njeni popolni lasti, se lahko sklicuje tudi na druge dejavnike (metoda dvojne podlage).

44. Kadar se Komisija odloči za metodo dvojne podlage, se dejansko podvrže strožjim dokaznim standardom.²⁵ Takrat je naloga Splošnega sodišča, da prouči, ali je Komisija svojo odločitev pravno utemeljila v skladu z navedenim standardom. Tako mora najprej Komisija predložiti potrebne dokaze, ki zadostujejo za ugotovitev elementov, na katere se namerava sklicevati pri dokazovanju odločilnega vpliva. Če zadevna družba nato te elemente izpodbija, dokazno breme za njihovo izpodbijanje preide nanjo.

Presoja Splošnega sodišča

45. Splošno sodišče je v točki 53 izpodbijane sodbe ugotovilo, da se je Komisija v Odločbi sklicevala na dvojno podlago.

46. Nato je Splošno sodišče ugotovilo štiri dodatne dejavnike, ki jih je navedla Komisija, ter odločilo, da družba Kendrion nosi breme dokazovanja, da navedeni dejavniki ne kažejo, da je odločilno vplivala na družbo Fardem:

„53 V obravnavani zadevi se Komisija ne opira samo na dejstvo, da je tožeča stranka lastnica 100 % kapitala družbe Fardem Packaging. [...] [O]dločba se sklicuje tudi na štiri druge dodatne dejavnike, namreč na interni elektronski dopis g. L. z dne 9. januarja 2002 (točka 595 obrazložitve), interni elektronski dopis družbe Fardem Packaging z dne 14. decembra 1999 v zvezi z zavarovalniškim vprašanjem (točka 596 obrazložitve), na roko zapisan zaznamek s sestanka podskupine ‚Teppema‘, v katerem je omenjen predstavnik družbe Fardem Packaging pri tožeči stranki (točka 597 obrazložitve) in poročilo, ki ga je družba Fardem Packaging predložila tožeči stranki, v katerem se obravnava takratna vodstvena vprašanja (točki 106 in 590 obrazložitve). Zato je treba najprej proučiti, ali je tožeča stranka uspešno izpodbijala te štiri dodatne dejavnike.“²⁶

23 — Sodba z dne 19. julija 2012 v združenih zadevah Alliance One International in Standard Commercial Tobacco proti Komisiji (C-628/10 P in C-14/11 P, točke od 42 do 44 in navedena sodna praksa (v nadaljevanju: Alliance One)).

24 — Sodba Alliance One, navedena v opombi 23, točke od 46 do 48 in navedena sodna praksa.

25 — Sodba Alliance One, navedena v opombi 23, točke 49, 50 in 53.

26 — Opomba ne zadeva slovenske različice.

47. Splošno sodišče je v točkah od 54 do 60 izpodbijane sodbe obravnavalo dokaze v zvezi s temi štirimi dodatnimi dejavniki. Iz točke 61 jasno izhaja, da je družba Kendrion uspešno izpodbijala samo enega od štirih dodatnih dejavnikov. Splošno sodišče je zato ugotovilo, da družba Kendrion ni uspela z izpodbijanjem ostalih treh dodatnih dejavnikov, ki jih je navedla Komisija, in ki dokazujejo, da je dejansko izvajala odločilen vpliv na družbo Fardem.

48. Nato je Splošno sodišče proučilo dodatne dokaze, ki jih je družba Kendrion predložila z namenom izpodbijanja domneve, da je izvajala odločilen vpliv na družbo Fardem (točke od 63 do 68 izpodbijane sodbe). Splošno sodišče je ugotovilo, da na operativni ravni družbi Kendrion in Fardem nista povezani, nista imeli istih dobaviteljev in strank, niti nista uporabljali enakih proizvodnih postopkov. Vendar je Splošno sodišče v točki 64 izpodbijane sodbe navedlo:

„Vendar ta ugotovitev samostojno še ne dokazuje, da je družba Fardem Packaging ravnala neodvisno od tožene stranke.“

49. Nadalje je Splošno sodišče v točkah 65 in 67 izpodbijane sodbe ugotovilo:

„65 [...] Zato na podlagi letnih poročil ali relativne velikosti družbe Fardem Packaging ni mogoče sklepati, da je ta ravnala neodvisno.

[...]

67 [...] Glede tega je treba opozoriti, da odsotnost navodil tožeče stranke v zvezi s tekočim upravljanjem (dagelijks beheer) družbe Fardem Packaging še ne pomeni, da je slednja lahko ravnala neodvisno.“²⁷

Analiza

50. V skladu z ustaljeno sodno prakso Splošno sodišče z obveznostjo (na podlagi členov 36 in 53, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije) ni zavezano k natančni obrazložitvi, ki bi izčrpno in drugemu za drugim sledila vsem razlogovanjem strank v sporu. Obrazložitev Splošnega sodišča je torej lahko implicitna, če zadevnim osebam omogoča, da se seznanijo s podlago, na kateri temelji izpodbijana sodba, Sodišču pa omogoča, da razpolaga z dovolj elementi za izvajanje nadzora v pritožbenem postopku.²⁸

51. Splošno sodišče je kot dejanski stan ugotovilo, da je Komisija uporabila metodo dvojne podlage. Te ugotovitve dejstev ni mogoče izpodbijati v pritožbenem postopku. Glede na to ugotovitev dejstev in glede na to, da je Komisija predložila dokaze v podporo vsem štirim dodatnim dejavnikom, je dokazno breme, da jih izpodbije, prešlo na družbo Kendrion. Po mojem mnenju se to stališče odraža v navedbi Splošnega sodišča iz točke 53 izpodbijane sodbe („Zato je treba najprej proučiti, ali je tožeča stranka uspešno izpodbijala te štiri dodatne dejavnike.“)

52. Na podlagi navedenega menim, da Splošno sodišče ni napačno uporabilo prava, ko je družbi Kendrion naložilo breme dokazovanja, da dodatni dejavniki ne izkazujejo, da je dejansko izvajala odločilen vpliv na trgovinsko politiko družbe Fardem. Splošno sodišče je potem, ko je proučilo dokaze, ki jih je v zvezi z vsakim navedenim dejavnikom predložila družba Kendrion, ugotovila kot dejansko stanje, da trije od štirih dejavnikov niso bili uspešno izpodbijani.

27 — Opomba ne zadeva slovenske različice.

28 — Sodba Alliance One, navedena v opombi 23, točka 64.

53. V zvezi z dodatnimi dokazi, ki jih je družba Kendrion predložila z namenom izpodbijanja domneve, da je izvajala odločilen vpliv na družbo Fardem, zlasti s trditvijo družbe Kendrion, da je družbo Fardem kupila v investicijske namene, je Splošno sodišče v točki 66 izpodbijane sodbe ugotovilo, da

„[...] nakup s strani investicijske družbe z namenom prodaje lahko prav tako kaže na obstoj gospodarskega subjekta, ki ga sestavljata investicijska družba in zadevna hčerinska družba. Dejstvo, da investicijska družba poskuša kratkoročno izboljšati rezultate hčerinske družbe, praviloma pomeni, da mora matična družba sodelovati pri dejavnostih hčerinske družbe. Učinkovit in strog sistem nadzora lahko pomeni boljše zagotovilo za povečanje donosnosti kot politika nevmešavanja.“²⁹

54. Strinjam se s Splošnim sodiščem. Iz dejstva, da je bila hčerinske družbe v celoti pridobljena kot finančni vložek in da dejavnosti hčerinske družbe ne sodijo na področje običajnega poslovanja matične družbe, ne more izhajati, da ti družbi ne tvorita istega podjetja. Nasprotno, ob predpostavki, da je namen naložbe dobiček, se mi zdi, da bi imela zaradi zagotavljanja večje donosnosti naložbe vsaka matična družba močno spodbudo za izvajanje odločilnega vpliva na trgovinsko politiko svoje hčerinske družbe.

55. Družba Kendrion v obsegu, v katerem izpodbija ugotovitve dejstev Splošnega sodišča v zvezi z dokazi, ki jih je predložila, izpostavlja vprašanja, ki presegajo pristojnosti Sodišča v pritožbenem postopku.³⁰ Dodajam, da po mojem mnenju dokazi niso bili izkrivljeni na način, da bi moralo Sodišče preveriti njihovo pravno opredelitev.³¹

56. Nadalje, ker navedene točke izpodbijane sodbe družbi Kendrion omogočajo, da se seznanijo s podlago, na kateri temelji, Sodišču pa omogočajo, da razpolaga z dovolj elementi za izvajanje nadzora v pritožbenem postopku, pri izpodbijani sodbi ni mogoče ugotoviti neobstoja obrazložitve.

57. Na kratko; v ugotovitvi Splošnega sodišča, da družba Fardem ni bila samostojen gospodarski subjekt in da je zato skupaj z družbo Kendrion tvorila isto podjetje, ne najdem napake.

58. Zato menim, da je treba drugi pritožbeni razlog zavrnil kot neutemeljen. Iz navedenega sledi, da je treba proučiti prvi in tretji pritožbeni razlog družbe Kendrion.

Prvi pritožbeni razlog: globa, naložena družbi Kendrion, je višja od globe, naložene njeni hčerinski družbi

59. Družba Kendrion v prvem pritožbenem razlogu Splošnemu sodišču očita, da je napačno uporabilo pravo, ter da je izpodbijano sodbo protislovno in nezadostno obrazložilo v obsegu, v katerem je ugotovilo, da je Komisija pravno zadovoljivo dokazala razloge za to, da družbi Kendrion naloži višjo globo kot družbi Fardem.

29 — Opomba ne zadeva slovenske različice.

30 — Sodba Alliance One, navedena v opombi 23, točka 84 in navedena sodna praksa.

31 — Sodba Alliance One, navedena v opombi 23, točka 85 in navedena sodna praksa.

Povzetek trditev

Pritožba družbe Kendrion

60. Družba Kendrion opozarja, da naj bi Splošno sodišče (v točkah 28 in 29 sodbe) samo priznalo, da Odločba načenja vprašanja in da je v nekem smislu dvoumna. Družba Kendrion v bistvu trdi, da izrek Odločbe (člen 2(d)) ni skladen z obrazložitvijo. V skladu s točkami obrazložitve naj bi družba Kendrion kot matična družba solidarno odgovarjala za plačilo globe, naložene njeni hčerinski družbi Fardem. Vendar pa naj bi bilo z izrekom odločeno, da je družba Fardem solidarno odgovorna za (del) globe, naložene družbi Kendrion. Iz tega naj bi sledilo, da bi Splošno sodišče, če bi pravilno uporabilo standardna načela razlage, da je treba Odločbo razumeti kot celoto ob upoštevanju njene obrazložitve, ugotovilo, da izrek ni skladen z razlogovanjem v obrazložitvi.

61. Družba Kendrion meni, da je iz točk od 23 do 28 izpodbijane sodbe (in točk 584, 779 ter 782 obrazložitve Odločbe) razvidno, da je Komisija ni oglobila zaradi samega sodelovanja pri kršitvi, temveč zaradi solidarne odgovornosti, ki jo ima kot matična družba. Glede tega se družba Kendrion sklicuje na točko 784 obrazložitve Odločbe. Opoška ugotovitvi iz točke 24 izpodbijane sodbe, da iz točke 784 obrazložitve „izhaja“, še bolj pa da iz nje „jasno izhaja“, da je Komisija družbo Kendrion nameravala oglobiti individualno in ne kot solidarno odgovorno za plačilo globe, naložene družbi Fardem.

62. Družba Kendrion trdi, da v konkurenčnem pravu ni podlage za solidarno odgovornost hčerinske družbe za plačilo globe, naložene njeni matični družbi. Poleg tega naj bi Odločba povzročila absurdno posledico, da družba Fardem solidarno odgovarja za plačilo globe, ki je bila družbi Kendrion naložena na podlagi njene solidarne odgovornosti za plačilo globe, naložene družbi Fardem. Izrek Odločbe naj bi bil tako „pravno nevzdržen“ in naj ne bi bil skladen z njeno obrazložitvijo.

63. Iz navedenega naj bi bilo razvidno, da (v nasprotju z ugotovitvami Splošnega sodišča iz točke 29 izpodbijane sodbe) obseg in vsebina člena 2(d) Odločbe nista razumljiva. Poleg tega naj bi navedena določba preprosto nasprotovala svoji obrazložitvi, zlasti točkam od 577 do 584, od 587 do 599, 779, 782, 784, 814 in 820. Razlogovanje v izpodbijani sodbi naj bi bilo tako nezadostno in protislovno, Odločbo pa naj bi bilo treba razglasiti za nično.

Odgovor Komisije

64. Komisija meni, da je trditev družbe Kendrion, da izrek Odločbe ni skladen z razlogovanjem iz obrazložitve, neutemeljena. Točka 879 obrazložitve naj bi se dobesedno ujemala s členom 2(d) izreka.

65. Med solidarno odgovornostjo matične družbe in individualno odgovornostjo hčerinske družbe naj ne bi bilo razlike. Obe družbi naj bi bili solidarno odgovorni, ker tvorita podjetje, ki je kršilo konkurenčna pravila.

66. Družbi Fardem in Kendrion naj bi bili del istega podjetja v obdobju od 8. junija 1995 do 26. junija 2002 in naj bi odgovarjali za kršitev, ki je nastala v tem obdobju. Družbi Fardem naj bi bila naložena globa v višini 60 milijonov EUR, družbi Kendrion pa globa v višini 34 milijonov EUR. Vendar naj bi bila globa, naložena družbi Fardem, nato z uporabo 10-odstotne zgornje meje omejena na 2,2 milijona EUR. Globa, naložena družbi Kendrion, naj bi ostala določena na 34 milijonov EUR, od tega zneska pa naj bi bila družba Fardem v skladu z navedbami iz točke 879 obrazložitve Odločbe solidarno odgovorna do višine 2,2 milijona EUR. Splošno sodišče naj bi v točki 28 izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da je razlika v globah, naloženih družbama, nastala zaradi uporabe 10-odstotne

zgornje meje. Brez tega bi bila družbi Fardem naložena globa v višini 60 milijonov EUR, družba Kendrion pa bi bila za njeno plačilo solidarno odgovorna do višine 34 milijonov EUR. Splošno sodišče naj bi v točki 29 izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da je izrek Odločbe skladen in razumljiv, če se pri branju upošteva obrazložitev Odločbe.

Presoja

67. Porajata se dve vprašanji. Prvič, na podlagi česa natančno je družbi Kendrion naložena globa? Drugič, kako se določi 10-odstotna zgornja meja, določena s členom 23(2) Uredbe št. 1/2003, ki se uporablja pri kateri koli naloženi globi?

68. Pri proučevanju izpodbijane sodbe sem upoštevala naslednja načela.

69. Prvič, vprašanje, ali je obrazložitev sodbe Splošnega sodišča protislovna ali nezadostna, je pravno vprašanje, ki se kot tako sme uveljavljati v okviru pritožbe.³²

70. Drugič, Splošno sodišče je pri razlagi odločbe Komisije moralo upoštevati obveznost Komisije, da odločbe obrazloži, tako da navede dejstva, od katerih je odvisna pravna utemeljitev ukrepa, in razmišljanja, ki so jo vodila k njegovemu sprejetju.³³

71. Tretjič, glede odločb o naloženih globah se za zadostno šteje obrazložitev, v kateri so jasno in razumljivo navedene dejanske in pravne okoliščine, na podlagi katerih je bila zadevnim strankam naložena globa, tako da so stranke in Sodišče seznanjeni z bistvenimi elementi razlogovanja Komisije.³⁴

72. Četrtič, izpolnitev obveznosti obrazložitve je treba presojati ne le glede na besedilo izpodbijanega ukrepa, ampak tudi glede na kontekst in celoto pravnih pravil, ki urejajo zadevno področje.³⁵

Podlaga za globo, naloženo družbi Kendrion

73. Splošno sodišče se v točkah od 22 do 25 izpodbijane sodbe sklicuje med drugim na točke od 577 do 584, 779 in 782 obrazložitve Odločbe.³⁶ Splošno sodišče je ugotovilo:

„26 Iz [...] Odločbe je razvidno, da je Komisija tožeči stranki globo naložila zato, ker je v obdobju od leta 1995 do leta 2002 z družbo Fardem Packaging sestavljala enoten gospodarski subjekt. Ker bi se protikonkurenčno ravnanje družbe Fardem Packaging lahko pripisalo tožeči stranki zato, ker sta tvorili isti gospodarski subjekt – kar bo treba še ugotoviti ob upoštevanju analize spodaj navedenih tožbenih razlogov – se je štelo, da je tožeča stranka na podlagi tega pripisa odgovornosti sama storila kršitev (glej v tem smislu sodbo z dne 16. novembra 2000 v zadevi Metsä-Serla in drugi proti Komisiji, C-294/98 P, Recueil, str I-10065, točka 28).

[...]

32 — Sodba z dne 16. decembra 2008 v zadevi Masdar proti Komisiji (C-47/07 P, ZOdl., str. I-9761, točka 76).

33 — Glej člen 296 PDEU, glej tudi sodbi z dne 15. julija 1970 v zadevi ACF Chemiefarma (41/69, Recueil, str. 661, točka 76) in z dne 11. julija 1985 v zadevi Remia (42/84, Recueil, str. 2545, točka 26).

34 — Sodba Alliance One, navedena v opombi 23, točka 64.

35 — Sodba z dne 4. oktobra 2001 v zadevi Italija proti Komisiji (C-403/99, Recueil, str. I-6883, točka 41).

36 — Glej točke od 8 do 10 zgoraj.

28 Dalje, čeprav se globa v višini 34 milijonov EUR, ki je naložena tožeči stranki, morda na prvi pogled res zdi vprašljiva v primerjavi z globo v višini 2,20 milijona EUR, ki je naložena družbi Fardem Packaging, pa je v točkah 814 in [820]³⁷ [...] Odločbe navedeno, da je ta razlika nastala zato, ker je bila pri družbi Fardem Packaging uporabljena 10-odstotna zgornja meja iz člena 23(2) [Uredbe št. 1/2003].

29 Ne glede na njegovo dvoumno besedilo sta tako obseg in vsebina člena 2(d) [...] Odločbe ob upoštevanju točk obrazložitve, navedenih v točkah od 23 do 28 zgoraj, povsem razumljiva. Zato med obrazložitvijo in izrekom [...] Odločbe ni nikakršnih protislovij.³⁸

74. Izpodbijana sodba temelji neposredno na besedilu Odločbe. Pri proučevanju razlogovanja Splošnega sodišča se bom zato sklicevala na Odločbo. Iz točke od 577 do 584 obrazložitve Odločbe izhaja, da je treba družbi Fardem naložiti globo, za katero je družba Kendrion solidarno odgovorna. Res je, da v obrazložitvi Odločbe niso bili izrecno predstavljeni vsi koraki. Zato izpodbijana sodba v delu, v katerem je Splošno sodišče preprosto sledilo razlogovanju iz Odločbe, morda ni tako jasna, kot bi lahko bila. Vendar iz tega ne izhaja, da je ta sodba zato protislovna ali nerazumljiva.

75. Če povzamem izračun: začetni znesek globe, naložene družbi Fardem, je bil določen na 20 milijonov EUR. Komisija je uporabila 200-odstotno povišanje tega zneska, ki odseva dejstvo, da je kršitev trajala več kot 20 let, in dobila znesek 40 milijonov EUR. Ko se je ta znesek prištel začetnim 20 milijonom EUR, je vsota znašala 60 milijonov EUR. Nazadnje je Komisija za to vsoto uporabila 10-odstotno zgornjo mejo (člen 23(2) Uredbe št. 1/2003), izpeljano iz prometa družbe Fardem. Zato je bila dejanska globa za plačilo omejena na 2,2 milijona EUR.³⁹

76. Iz ugotovitve, da je bila družba Kendrion solidarno odgovorna za ravnanje družbe Fardem, je razvidno, da je lahko Komisija za obdobje, v katerem sta družbi tvorili eno podjetje, odgovornost za plačilo globe, naložene družbi Fardem, naložila njeni (nekdanji) matični družbi.⁴⁰ Iz izpodbijane sodbe (in Odločbe) izhaja, da je bila družbi Kendrion pripisana začetna globa (20 milijonov EUR), naložena družbi Fardem. Komisija je nato uporabila 70-odstotno povečanje tega zneska (drugače od 200-odstotnega povečanja, ki ga je uporabila v primeru družbe Fardem). To je odsevalo dejstvo, da je bila družba Kendrion lastnica družbe Fardem le sedem let, in ne skozi celotno obdobje trajanja kršitve. Tako izpeljan znesek 14 milijonov EUR je bil prištet začetnemu znesku 20 milijonov EUR, tako da je vsota znašala 34 milijonov EUR. Nazadnje je bil uporabljen člen 23(2) Uredbe št. 1/2003, zato da se ugotovi, ali bi bilo treba globo, naloženo družbi Kendrion, omejiti. Ker je svetovni promet družbe Kendrion presegal znesek, zaradi katerega bi bilo treba dejanski znesek za plačilo omejiti, je višina globe, naložene družbi Kendrion, ostala pri 34 milijonih EUR.

77. Na podlagi take analize, opravljene po korakih, je jasno, da je bila globa, naložena družbi Kendrion, določena v skladu s pravili o solidarni odgovornosti in uporabi člena 23(2) Uredbe št. 1/2003.

78. Treba je priznati, da se zdi besedilo, v skladu s katerim je družba Fardem do višine 2,2 milijona EUR solidarno odgovorna za plačilo globe, naložene družbi Kendrion, ki znaša 34 milijonov EUR, nenavadno. Ne poznam primera, da bi hčerinska družba odgovarjala za ravnanje matične družbe. Pravzaprav bi bil tak učinek čuden, saj ni skladen niti s pojmom osebne odgovornosti za zadevno kršitev niti z domnevo odločilnega vplivanja. Matične družbe so odgovorne za kršitve

37 — Predvidevam, da je napačno navedena točka 815 obrazložitve Odločbe in da bi morala biti omenjena točka 820, saj se ta nanaša na globo, naloženo družbi Fardem.

38 — Opomba ne vpliva na slovensko različico.

39 — Glej točke od 11 do 16 zgoraj.

40 — Glej točke od 40 do 44 zgoraj.

hčerinskih družb v njihovi popolni lasti zaradi domneve, da nadzorujejo trgovinsko politiko hčerinskih družb.⁴¹ Ob pogledu na odnos hčerinske družbe v popolni lasti do njene matične družbe razmerje moči (očitno) ni enako. Ne da se domnevati, da taka hčerinska družba odločilno vpliva na matično družbo, saj jo ne nadzoruje z udeležbo. Hčerinska družba je del, ne more obvladovati celote.

79. Vendar se obravnava pritožba družbe Kendrion in ne družbe Fardem.

80. Ali je bila odgovornost družbe Kendrion pravilno ugotovljena? Ali je bila ugotovljeno, da je družba Fardem solidarno odgovorna za plačilo globe, naložene družbi Kendrion, in ali je bila družba Kendrion spoznana kot solidarno odgovorna za plačilo globe, naložene družbi Fardem, nikakor ne vpliva na načela, ki urejajo pripis odgovornosti matični družbi (Kendrion) za kršitve, ki jih je storila hčerinska družba v njeni popolni lasti (Fardem), če domneva odločilnega vplivanja ni uspešno izpodbita. Dobiček, nastal s kršitvijo konkurenčnih pravil, pripada delničarjem. Zato je edino smiselno, da za nezakonita ravnanja hčerinskih družb odgovarjajo tisti, ki jih lahko nadzorujejo, razen če dokažejo, da tega vpliva niso izvajali. To je najpreprostejši prikaz podlage za odgovornost družbe Kendrion.

81. Zato menim, da v izpodbijani sodbi v zvezi z ugotovitvijo odgovornosti družbe Kendrion za kršitev, ki jo je storila družba Fardem, pravo ni bilo napačno uporabljeno.

Znesek globe

82. Globi, naloženi družbama Kendrion in Fardem, sta medsebojno neločljivo povezani. Znesek globe, naložene družbi Kendrion, je nujno odvisen od globe, izračunane v zvezi z družbo Fardem.⁴²

83. Splošno sodišče je v točki 28 izpodbijane sodbe navedlo, da je navidezna neskladnost med obrazložitvijo in izrekom Odločbe posledica uporabe 10-odstotne zgornje meje. Način uporabe te zgornje meje določa znesek globe za plačilo.

84. Podjetje, ki je storilo kršitev, ob izračunu 10-odstotne zgornje meje ni več obstajalo v isti obliki, saj družba Fardem ni bila več del skupine Kendrion. Zato se postavlja vprašanje, kaj sestavlja „podjetje“ za namene člena 23(2) Uredbe št. 1/2003. Ali je treba 10-odstotno mejo izračunati glede na svetovni promet matične družbe, ali pa je upošteven samo promet hčerinske družbe?

85. Komisija se v točki 814 obrazložitve Odločbe sklicuje na sodbo v zadevi Tokai Carbon in drugi proti Komisiji.⁴³ Tudi v navedeni zadevi hčerinska družba v popolni lasti, ki je storila kršitev, ob izračunu 10-odstotne zgornje meje ni bila več v lasti matične družbe. Zato hčerinska in matična družba takrat nista tvorili istega podjetja. Skladno z navedenim je Splošno sodišče v tej zadevi Odločbo v delu, v katerem je Komisija (nekdanji) hčerinski družbi naložila globo v višini, ki je presegala 10-odstotno zgornjo mejo, izračunano samo glede na njen lastni promet, razglasilo za nično.⁴⁴

86. Splošno sodišče v obravnavani zadevi ni izrecno obrazložilo, kako se za namene člena 23(2) Uredbe št. 1/2003 10-odstotna zgornja meja nanaša na globo, naloženo družbi Kendrion. Vendar je razvidno, da je Splošno sodišče upoštevalo, da sta bili družbi Kendrion in Fardem, ko se je uporabila 10-odstotna zgornja meja, ločena subjekta.⁴⁵

41 — Sodba z dne 10. septembra 2009 v zadevi Akzo Nobel NV in drugi proti Komisiji (C-97/08 P, ZOdl., str. I-8237, točke od 58 do 61, v nadaljevanju: Akzo).

42 — Glej točko 13 zgoraj.

43 — Sodba z dne 15. junija 2005 v združenih zadevah Tokai Carbon in drugi proti Komisiji (T-71/03, T-74/03, T-87/03 in T-91/03, ZOdl., str. II-10, v nadaljevanju: Tokai). V slovenščini je objavljen povzetek sodbe. Celotno besedilo je na voljo na spletnem mestu Sodišča v nemškem, angleškem in francoskem jeziku.

44 — Sodba Tokai, navedena v opombi 43, točki 391 in 392.

45 — Glej točko 820 obrazložitve Odločbe in točko 28 izpodbijane sodbe.

87. Menim, da je Splošno sodišče štelo, da odgovornost družbe Kendrion za plačilo globe v znesku 34 milijonov EUR, ni dosegla 10-odstotne meje, kot se je uporabila za navedeno družbo. Glede na dejstvo, da je promet družbe Fardem v upoštevnem času znašal približno 20 milijonov EUR, je Splošno sodišče štelo, da je Komisija (i) promet družbe Kendrion in promet družbe Fardem obravnavala ločeno in (ii) 10-odstotno zgornjo mejo za družbo Fardem uporabila kot za ločen subjekt⁴⁶ in zato njeno odgovornost omejila na 2,2 milijona EUR.⁴⁷

88. Zato menim, da je prvi pritožbeni razlog neutemeljen.

Dodatni elementi

89. Komisija je izrazila zaskrbljenost, da bi lahko ločena uporaba 10-odstotne zgornje meje za družbe, ki ob izračunu globe ne tvorijo več istega podjetja, odpirala možnosti za izogibanje. Trdi, da bi morala biti 10-odstotna zgornja meja, kadar matična družba in hčerinska družba ob njeni uporabi ne tvorita istega podjetja, izračunana ob upoštevanju zgolj prometa matične družbe in da se promet hčerinske družbe ne bi smel upoštevati.

90. Iz tega naj bi izhajalo, da če bi Komisija 10-odstotno zgornjo mejo izpeljala samo iz prometa družbe Fardem, bi bila vsaka globa, za katero bi družba Kendrion solidarno odgovarjala kot matična družba, omejena na 2,2 milijona EUR. To bi podjetja v podobnih okoliščinah lahko spodbudilo k temu, da bi prodala svoje hčerinske družbe, preden jim Komisija naloži globe, in se tako izognila izračunu 10-odstotne zgornje meje na podlagi svetovnega prometa družb, ki sestavljajo skupino matične družbe lastnice.

91. Čeprav se ta trditev uveljavlja izrecno kot odgovor na tretji pritožbeni razlog družbe Kendrion, je na tem mestu enako upoštevana, zato jo bom obravnavala tudi tu.

92. Menim, da Komisija ni upravičeno zaskrbljena. Kadar matična družba solidarno odgovarja za hčerinsko družbo v svoji popolni lasti, se kakršna koli zgornja meja naložene globe določi s sklicevanjem na promet matične družbe, če družbi takrat tvorita isto podjetje. V takem primeru pri izračunu skupne globe ni treba upoštevati prometa hčerinske družbe. Hčerinska družba je le solidarno odgovorna za del globe, ki je naložena njeni matični družbi.

93. Kadar družbi ob uporabi 10-odstotne zgornje meje ne tvorita istega subjekta, pa menim, da ju je treba razlikovati in da je treba 10-odstotno zgornjo mejo za vsako od njiju uporabiti ločeno. Menim, da je Komisija v obravnavanem primeru ravnala natanko tako (čeprav glede na njene zdajšnje trditve tega morda ni nameravala).

94. Znesek globe, ki je naložena matični družbi, se ne določi glede na znesek, ki ga mora plačati hčerinska družba, potem ko je bila za globo, ki ji je naložena, uporabljena 10-odstotna zgornja meja. Kot je razvidno iz navedenega, določitev navedenih zneskov vključuje dva ločena izračuna. Globa, naložena družbi Kendrion, je bila izračunana tako, da je bil za začetno vsoto uporabljen osnovni znesek globe, naložene družbi Fardem, za katero je družba Kendrion solidarno odgovarjala.⁴⁸ Znesek 2,2 milijona EUR, za plačilo katerega odgovarja družba Fardem, pomeni samo del njej naložene globe, ki ga je treba plačati po uporabi 10-odstotne zgornje meje.

46 — Če bi šlo v obravnavanem primeru za pritožbo družbe Fardem, bi bilo treba pri določanju globe, naložene tej družbi, upoštevati obdobje trajanja kršitve, za katero je bila odgovorna izključno družba Fardem (od 6. januarja 1982 do 8. junija 1995), preden jo je pridobila družba Kendrion. Vendar gre za pritožbo družbe Kendrion, ki je solidarno odgovorna za plačilo globe, naložene družbi Fardem, zato to ni potrebno. Glej točke od 81 do 88 mojih sklepnih predlogov v zadevi Gascogne Sack Deutschland, v katerih obravnavam uporabo 10-odstotne zgornje meje v zvezi z matično družbo in hčerinsko družbo v njeni popolni lasti, ki sta ob določitvi skupaj tvorili podjetje, vendar se je obdobje trajanja kršitve začelo, preden je matična družba pridobila hčerinsko družbo, in se nadaljevalo še po tej pridobitvi.

47 — Glej točki 28 in 29 izpodbijane sodbe, navedeni v točki 73 zgoraj.

48 — Glej točke od 11 do 13 zgoraj.

95. Iz postopkovnih razlogov bom obravnavala tretji pritožbeni razlog.

Tretji pritožbeni razlog: naložena globa temelji na protislovni in nezadostni obrazložitvi

96. Družba Kendrion tretji pritožbeni razlog utemeljuje s tremi trditvami.

Povzetek trditev

Pritožba družbe Kendrion

97. Prvič, družba Kendrion navaja, da solidarna odgovornost pomeni, da je matična družba odgovorna le za plačilo globe, naložene hčerinski družbi. Drugič, družba Kendrion zatrjuje, da Splošno sodišče ni upoštevalo dejstva, da Komisija pri določanju glob ni uporabila načela enakega obravnavanja. Tretjič, družba Kendrion trdi, da je razlogovanje Splošnega sodišča pri obravnavanju globe protislovno in pomanjkljivo.

98. Prva in tretja trditev se prekrivata s trditvami iz prvega pritožbenega razloga družbe Kendrion. Ta vprašanja sem obravnavala že v točkah od 82 do 87 teh sklepnih predlogov. Zato jih tu ne bom obravnavala dalje. Treba pa je proučiti očitek družbe Kendrion, da je Komisija kršila načelo enakega obravnavanja in da tega Splošno sodišče ni upoštevalo.

99. Družba Kendrion trdi, da je med naslovniki Odločbe edina matična družba, ki ji je bila v okoliščinah, v katerih je kršitev storila hčerinska družba, sama pa kot njena matična družba vanje ni bila vpletena, naložena višja globa kot hčerinski družbi. Od matičnih družb je bila višja kazen kot hčerinskim družbam naložena edino še družbi Nordenia, ki pa je bila dejansko vpletena v kršitev.⁴⁹ Načelo enakega obravnavanja Komisijo obvezuje, da za določanje glob pri vseh podjetjih v zvezi z isto kršitvijo uporabi isto metodo. Družba Kendrion trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ko se je za razlago različnega obravnavanja sklicevalo na 10-odstotno zgornjo mejo iz člena 23(2) Uredbe št. 1/2003. Z 10-odstotno zgornjo mejo naj bi bilo sicer mogoče obrazložiti razliko v znesku globe, ne pa načelnega razlikovanja, ki naj bi ga med družbo Kendrion in drugimi matičnimi družbami uvedla Komisija. Družba Kendrion podredno trdi, da je, če ji Komisija lahko globo določi, kot je navedeno v Odločbi, razlogovanje Splošnega sodišča protislovno in pomanjkljivo.

Odgovor Komisije

100. Po mnenju Komisije je Splošno sodišče v točki 109 izpodbijane sodbe pravilno ugotovilo, da je Komisija pri določanju glob za vse naslovnike Odločbe uporabila isto metodo.

Presoja

101. Splošno načelo enakega obravnavanja zahteva, da se primerljivi položaji ne obravnavajo različno in da se različni položaji ne obravnavajo enako, razen če je tako obravnavanje objektivno upravičeno.⁵⁰

49 — Točka 637 obrazložitve Odločbe.

50 — Sodba z dne 16. decembra 2008 v zadevi Arcelor Atlantique et Lorraine in drugi (C-127/07, ZOdl., str. I-9895, točka 23 in navedena sodna praksa).

102. Splošno sodišče v izpodbijani sodbi navaja:

„107 Spoštovanje načela enakega obravnavanja pri določanju glob zahteva, da Komisija za podjetja, ki so sankcionirana zaradi udeležbe v isti kršitvi, običajno uporabi isto metodo izračuna zneska naloženih glob (sodba z dne 14. maja 1998 v zadevi Cascades proti Komisiji, T-308/94, Recueil, str. II-813, točka 65). [...]

108 Trditve tožeče stranke, da je Komisija kršila navedena načela, ni mogoče sprejeti iz naslednjih razlogov.

109 [...] [I]z [...] Odločbe je jasno razvidno, da je Komisija uporabila isto metodo za določanje zneskov glob, ki se nanašajo na vse naslovnike [...] Odločbe, vključno s tožečo stranko, ki kot matične družbe odgovarjajo za hčerinsko družbo, ki je vpletena v kartel [...]“⁵¹

103. Družba Kendrion zatrjuje, da je primerljiva z drugimi matičnimi družbami, ki same niso aktivno sodelovale pri kršitvi, vendar odgovarjajo za kršitve, ki so jih storile hčerinske družbe v njihovi popolni lasti. Navedene družbe naj bi odgovarjale le za del glob, naloženih njihovim hčerinskim družbam. Če bi Komisija pri določanju glob pri vseh matičnih družbah v kartelu uporabila enako metodologijo, bi bila globa, naložena družbi Kendrion, nižja od globe, naložene družbi Fardem, saj bi bila prva solidarno odgovorna le za del globe, naložene družbi Fardem.

104. Vendar menim, da so bile okoliščine v zvezi z družbo Kendrion edinstvene, saj je bila 10-odstotna zgornja meja izračunana po tem, ko je bila družba Fardem prodana. Družbi torej takrat nista tvorili enega podjetja. Druge matične družbe v razmerju do svojih hčerinskih družb niso bile v takem položaju.⁵²

105. Iz tega, kar sem o uporabi 10-odstotne zgornje meje navedla v točkah od 82 do 88 zgoraj, je razvidno, da menim, da je Komisija člen 23(2) Uredbe št. 1/2003 za družbi lahko uporabila ločeno. Družba Kendrion ni primerljiva z drugimi matičnimi družbami, na katere je naslovljena Odločba. V primeru družbe Kendrion je bilo treba 10-odstotno zgornjo mejo izračunati dvakrat, ločeno glede na promet družbe Kendrion in glede na promet družbe Fardem. Pri drugih matičnih družbah in njihovih hčerinskih družbah pa je bila 10-odstotna zgornja meja določena enkrat, in sicer glede na svetovni promet skupine matične družbe.

106. Splošno sodišče v točkah od 107 do 109 izpodbijane sodbe razlaga Odločbo in ugotavlja, da je Komisija uporabila enak način za določitev glob za vse naslovnike. Ta pristop je skladen z načelom enakega obravnavanja. Vendar ravno zato, ker je položaj družbe Kendrion drugačen od položaja drugih matičnih družb, Komisiji pri izračunu 10-odstotne zgornje meje v zvezi z družbama Kendrion in Fardem ni bilo treba uporabiti istega načina, kot ga je uporabila za druge naslovnike. Komisija je morala, ko je uporabila 10-odstotno zgornjo mejo, podjetji obravnavati kot ločena subjekta, ker družba Fardem takrat ni bila del skupine Kendrion.

107. Zato menim, da je Splošno sodišče pravilno ugotovilo, da je Odločba skladna z načelom enakega obravnavanja.

51 — Opomba ne vpliva na slovensko različico.

52 — Bischof + Klein France SAS, FLS Smidth & Co A/S, FLS Plast A/S in Groupe Gascogne.

Četrty pritožbeni razlog: prekoračitev odločanja v razumnem roku

Izpodbijana sodba

108. Na obravnavi na prvi stopnji je družba Kendrion trdila, da postopek pred Splošnim sodiščem traja predolgo. Splošno sodišče je v točki 18 izpodbijane sodbe na podlagi ugotovitve, da v njegovo pristojnost spada le Odločba, presodilo, da je ta trditev brezpredmetna. Torej, tudi če bi se trditve družbe Kendrion izkazale za pravilne, to samo po sebi ne bi vplivalo na izid postopka.

Povzetek trditev

Pritožba družbe Kendrion

109. Družba Kendrion trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker ni obravnavalo predloga v zvezi z prekoračitvijo razumnega roka za odločanje v zadevi družbe Kendrion, ki se mu očita. Zato naj bi bilo treba izpodbijano sodbo razveljaviti.

110. Družba Kendrion podredno predlaga, da Sodišče zniža znesek naložene globe. Družba Kendrion navaja, da je obravnavana pritožba zanjo zelo pomembna, saj izpodbija globo v višini 34 milijonov EUR. Vprašanja, ki jih je obravnavalo Splošno sodišče, naj bi bila zapletena, vendar naj bi bil rok, ki ga je Splošno sodišče potrebovalo za izdajo sodbe, (po izračunih družbe Kendrion naj bi šlo za šest let in devet mesecev) predolg.⁵³ Družba Kendrion Sodišču predlaga, naj zaradi upoštevanja nepotrebno dolgotrajnega postopka pred Splošnim sodiščem zniža globo, ki ji je naložena, za najmanj 5 %.⁵⁴

Odgovor Komisije

111. Prvič, Komisija trdi, da izpodbijana sodba na tej podlagi ne bi smela biti razveljavljena. Drugič, Komisija meni, da ne bi bilo primerno, če bi Splošno sodišče v okviru postopka ničnostne tožbe ugotavljalo, ali je kršilo člen 47 Listine, saj bi moralo nujno obravnavati svoje ravnanje. Če bi bilo treba obravnavati tako zadevo, naj bi bilo bolje, če bi jo obravnaval drug senat Splošnega sodišča v ločenem postopku. Zato naj bi Splošno sodišče pravilno ugotovilo, da je ta pritožbeni razlog brezpredmeten.

112. Komisija oporeka oceni družbe Kendrion glede trajanja postopka pred Splošnim sodiščem in ga ocenjuje na pet let in devet mesecev. Komisija navaja, da bi, če Sodišče odloči, da je postopek pred Splošnim sodiščem potekal nepotrebno dolgo, taka ugotovitvena sodba pomenila pravično zadoščenje. Ustrezen način za povračilo kakršne koli premoženjske škode, ki bi nastala zaradi kršitve člena 47 Listine, naj bi bila ločena odškodninska tožba. Komisija v odgovor na predlog družbe Kendrion, da bi bilo treba v interesu ekonomičnosti postopka naloženo globo znižati za 5 %, navaja, da se obravnavana zadeva razlikuje od zadeve Nizozemsko pivo,⁵⁵ ker v obravnavani zadevi drugače od zadeve Nizozemsko pivo ni bilo zamude pri vodenju upravne faze postopka.

53 — Družba Kendrion navaja sodbo z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji (C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, v nadaljevanju: Baustahlgewebe).

54 — Družba Kendrion navaja sodbo z dne 16. junija 2011 v zadevi Bavaria NV proti Komisiji (T-235/07, ZOdl., str. II-3229, v nadaljevanju: Nizozemsko pivo).

55 — Navedena v opombi 54.

Presoja

113. Splošno sodišče je ugotovilo, da je predlog družbe Kendrion, ki se nanaša na prekoračitev odločanja v razumnem roku, ki se mu očita, brezpredmetna.⁵⁶ Taka ugotovitev ni vplivala na dopustnost predloga družbe Kendrion. Pomenila je le, da družba Kendrion s predlogom za razglasitev Odločbe za nično na prvi stopnji ne more uspeti na tej podlagi.⁵⁷

114. S pristopom Splošnega sodišča se strinjam iz naslednjih razlogov.

115. Prvič, predlog za razglasitev Odločbe za nično je različna in ločena zadeva od vprašanja, ali so bile družbi Kendrion kršene temeljne pravice, ki so zagotovljene s členom 47 Listine. Menim, da če bi Splošno sodišče ugotovilo kršitev navedene pravice, pri tem pa bi ugotovilo tudi, da je Odločba sicer zakonita, Odločbe ne bi razglasilo za nično le na podlagi te postopkovne nepravilnosti.⁵⁸

116. Drugič, družba Kendrion ne trdi, da je bilo zaradi dolžine postopkov pred Splošnim sodiščem onemogočeno učinkovito sodno varstvo pred Odločbo, ker bi se sčasoma na primer izgubili dokazi ali pa se ne bi dalo več izslediti prič. Položaj družbe Kendrion se torej razlikuje od položaja tožnika, ki zaradi pretirano dolgih zadevnih postopkov uveljavlja kršitev pravice do obrambe.

117. Tretjič, obravnava zatrjevane postopkovne nepravilnosti prekoračitve odločanja v razumnem roku poteka ločeno od obravnave katere koli globe, naložene z Odločbo. Zato je obravnava same postopkovne nepravilnosti zunaj dometa neomejene pristojnosti Sodišča, da nadzira odločbe Komisije o naložitvi glob.⁵⁹

118. Zato menim, da Splošno sodišče ni napačno uporabilo prava, ko je ugotovilo, da je predlog družbe Kendrion brezpredmeten. Tudi če bi se predlogu družbe Kendrion ugodilo, to ne bi omajalo veljavnosti odločbe, ki se je izpodbijala.⁶⁰

119. Seveda lahko družba Kendrion to vprašanje uveljavlja v pritožbi.

120. Družba Kendrion je predlog za razglasitev ničnosti vložila 22. februarja 2006. Pisni postopek je bil končan 20. februarja 2007. Družba Kendrion je bila 3. decembra 2010 obveščena, da je v zadevi razpisana obravnava. Na vprašanja, ki jih je Splošno sodišče v skladu s členom 64 Poslovnika Splošnega sodišča postavilo v zvezi s sodbo Sodišča v zadevi Akzo, je odgovorila 12. januarja 2011. Obravnava pred Splošnim sodiščem je potekala 9. marca 2011, sodba pa je bila izdana 16. novembra lani. Celoten postopek na prvi stopnji je trajal približno pet let in devet mesecev, med koncem pisnega postopka in obravnavo pa so potekla približno štiri leta.

121. Primer družbe Kendrion je bil tesno povezan s primerom njene nekdanje hčerinske družbe Fardem. Vendar ni znakov, da bi primer družbe Fardem oviral potek postopka družbe Kendrion pred Splošnim sodiščem.

122. Ob uporabi štirih meril iz zadeve Baustahlgewebe je jasno, da je, ker je družbi Kendrion z Odločbo naložena globa v višini 34 milijonov EUR, zadeva za podjetje zelo pomembna. Jasno je tudi, da so v zadevi postavljena zapletena vprašanja. Ne zdi se mi, da se lahko trajanje postopka pripiše ravnanju družbe Kendrion.

56 — Točka 18 izpodbijane sodbe.

57 — Sodba z dne 29. septembra 2011 v zadevi Arkema proti Komisiji (C-520/09 P, ZOdl., str. I-8901, točka 31).

58 — Glej točko 117 v nadaljevanju.

59 — Glej člen 261 PDEU in člen 31 Uredbe št. 1/2003. Glej tudi točki 131 in 132 mojih sklepnih predlogov v zadevi Groupe Gascogne.

60 — Glej točko 113 zgoraj.

123. Kolikor mi je znano, v na videz neaktivnem obdobju med koncem pisnega postopka in obravnavo (približno štiri leta) postopek ni bil dejavno voden. Sodišče ni dobilo nobenih informacij, ki bi obrazložile ali upravičile to obdobje zatišja. Ob neobstoju takih dokazov sem prepričana, da ta zadeva ni bila obravnavana v razumnih rokih. Kot sem navedla v sklepnih predlogih v zadevi Groupe Gascogne,⁶¹ menim, da je (široko gledano) ta faza postopka lahko trajala do dve leti, ne da bi se to lahko označilo za „čezmerno“ trajanje obravnave te zadeve. Iz navedenega izhaja, da je ta zadeva na prvi stopnji pred Splošnim sodiščem trajala, če zaokrožim, približno dve leti dlje, kot bi smela.

124. Zato menim, da je bila družbi Kendrion kršena temeljna pravica, da Splošno sodišče njeno zadevo obravnava v razumnem roku.

125. V sklepnih predlogih v zadevi Groupe Gascogne⁶² sem navedla, da ugotovitev kršitve člena 47 Listine sama po sebi še ne bi smela povzročiti razveljavitve izpodbijane sodbe.

126. Poleg tega družba Kendrion ne uveljavlja kršitve pravice do obrambe zaradi postopkovne nepravilnosti.

127. Zato menim, da izpodbijane sodbe ni treba razveljaviti.

128. Podredni predlog družbe Kendrion za znižanje globe temelji na pristopu Sodišča v zadevi Baustahlgewebe⁶³ in ni podan kot ločen zahtevek za povračilo premoženjske in/ali nepremoženjske škode.

129. Glede na navedeni predlog menim, da bi morala ob neobstoju kakršnega koli zahtevka za povračilo premoženjske in/ali nepremoženjske škode ugotovitev v sodbi, da je Splošno sodišče kršilo člen 47 Listine, predstavljati pravično zadoščenje.⁶⁴

130. Družba Kendrion je Sodišču predlagala, naj zniža globo, naloženo z izpodbijano sodbo, za 5 %. To številko je izpeljala iz sklepnih ugotovitev Splošnega sodišča v zadevi Nizozemsko pivo.⁶⁵ V navedeni zadevi je Komisija priznala odgovornost za predolg upravni postopek. Tožeča stranka je trdila, da je dolžina tega postopka vplivala na njeno pravico do obrambe in da je bila posledica tega določitev nesorazmerne globe, saj se je med trajanjem upravnega postopka politika Komisije o globah poostrila. Na podlagi navedenega je trdila, da je znižanje globe, ki ji ga je zaradi predolgega trajanja postopka že ponudila Komisija, premajhno.

131. Obravnavana zadeva se razlikuje od zadeve Nizozemsko pivo. Prvič, predlog družbe Kendrion se ne nanaša na upravno fazo postopka, ki jo vodi Komisija, niti ne zatrjuje, da se je globa, ki jo je naložila Komisija, zvišala zaradi ravnanja navedene institucije. Drugič, v družba Kendrion v obravnavani zadevi Sodišču predlaga obravnavo postopkovnih nepravilnosti v sodni fazi postopka. Tretjič, družba Kendrion ne trdi, da je dolžina postopka pred Splošnim sodiščem vplivala na globo, naloženo z izpodbijano sodbo (in tudi ne bi mogla, saj glede tega izpodbijana sodba le potrjuje Odločbo).

61 — Glej točke od 91 do 94 mojih sklepnih predlogov v tisti zadevi.

62 — Navedena v opombi 4.

63 — V zadevi Baustahlgewebe, navedeni v opombi 53, je Sodišče zaradi ekonomičnosti postopka in zagotovitve takojšnjega in učinkovitega pravnega sredstva v zvezi z določenim zneskom globe razveljavilo izpodbijano sodbo, v preostalih delih pa jo je potrdilo.

64 — Glej točko 148 mojih sklepnih predlogov v zadevi Groupe Gascogne.

65 — Navedena v opombi 54.

132. Tako se mi zdi, da Sodišče odločitve o 5-odstotnem znižanju globe, naložene družbi Kendrion, ne bi moglo utemeljiti na nobeni pravni podlagi. Poleg tega se mi ob neobstoju kakršnih koli dokazov o tem, da je družba Kendrion utrpela premoženjsko in/ali nepremoženjsko škodo (kakršni bi se lahko uveljavljali v ločenem odškodninskem zahtevku), zdi, da je številka 5 % izbrana povsem arbitrarno (kot bi bila tudi kakršna koli druga).⁶⁶

133. Iz navedenega je razvidno, da po mojem mnenju Sodišče ne bi smelo znižati globe, naložene družbi Kendrion.

134. Če družba Kendrion meni, da je zato, ker Splošno sodišče o zadevi ni odločilo v razumnem roku, utrpela škodo, na podlagi navedenega sklepam, da je odškodninska tožba pri Splošnem sodišču ustreznejše in učinkovitejše pravno sredstvo za uveljavljanje člena 47 Listine, kot se razlaga z vidika členov 6(1) in 13 EKČP, kakor pa nekoliko znižanje ravni globe.⁶⁷ Zato predlagam, naj Sodišče ugotovi, da je pri obravnavi predloga družbe Kendrion pred Splošnim sodiščem prišlo do prekoračitve odločanja v razumnem roku, in naj jasno navede, da je pripravljeno obravnavati ločeno odškodninsko tožbo družbe Kendrion, če se jo odloči vložiti.

Stroški

135. Če se bo Sodišče strinjalo z mojo presojo pritožbe, bi bilo treba v skladu s členi 137, 138, 140 in 184 Poslovnika neuspešni stranki v vseh pritožbenih razlogih, družbi Kendrion, naložiti plačilo stroškov postopka.

Predlog

136. Zato bi morale Sodišče po mojem mnenju:

- pritožbo zavriniti;
- ugotoviti, da Splošno sodišče v zadevi Kendrion NV proti Komisiji (T-54/06) ni odločilo v razumnem roku; in
- družbi Kendrion naložiti plačilo stroškov postopka.

66 — Glej točke od 133 do 138 mojih sklepnih predlogov v zadevi Groupe Gascogne.

67 — Menim, da ta predlog družbe Kendrion za znižanje globe temelji neposredno na zadevi Baustahlgewebe: ni bil predstavljen kot ločen zahtevek za povračilo premoženjske in/ali nepremoženjske škode, Sodišče pa tudi ne bi bilo pristojno za obravnavo takega zahtevka.